

Література

1. Мельник В. Й. «Екологічна оцінка сучасного стану якості річкових вод Рівненської області» - //Укр.. географ. Журнал. – 2000. - № 4, ст. 44 – 45;
2. «Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями.» - К.,2001.
3. «Природа Рівненської області» - / За ред. Геренчука К.І. Видавниче об'єднання «Вища школа», 1976.

СТАН ПРИРОДНОГО ВІДНОВЛЕННЯ НА «СТИХІЙНИХ» ЗГАРИЩАХ СТЕПОВОГО РЕГІОНУ

Мотошков О.В.

Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації імені Г.М. Висоцького

В останні десятиріччя ведення лісового господарства в степових регіонах ускладнюється. Насамперед, це пов'язане з різким посиленням пожежної небезпеки в соснових лісах. Сосну звичайну, як одну з невибагливих деревних порід, використовували свого часу для закріплення піщаних терас Сіверського Дінця. В 60-ті роки минулого сторіччя було широко розгорнуто роботи із заліснення пісків. На великих площах були створені лісові культури, які надійно виконували ґрунтозахисні функції. З іншого боку, повсюдне застосування монокультури сосни сприяло утворенню великої площі насаджень із найвищим класом пожежонебезпеки. Наслідком цього є часте виникнення пожеж, у тому числі верхових і комбінованих. У результаті цього утворюються так звані "стихійні" згарища, характерною рисою яких є значна площа (понад 1000 га). Прикладами таких згарищ є згарище 1994 року в ДП "Красноліманське ЛГ" Донецької області, 1996 року в Луганській області, 2007 року в Херсонській області та 2008 року в ДП "Ізюмське ЛГ" Харківської області. Характерним для таких згарищ є відмирання значної частки материнського деревостану. Після утворення подібних згарищ зазвичай проводять суцільне санітарне вирубання де-ривостану, що призводить до погіршення водно-фізичних властивостей ґрунту, посилення поверхневого стоку та розвитку ерозійних процесів. У подібних випадках потрібне негайне відновлення лісу. Основну частину площ згарищ відновлюють шляхом створення лісових культур, які не завжди приживаються і характеризуються меншою стійкістю до пошкодження комахами та ураження збудниками хвороб, ніж природні генерації сосни. Тому максимальне використання природного відновлювального потенціалу частин материнського деревостану, що вижив після пожежі, є одним із шляхів збереження часу й коштів. Це надає можливість скоротити термін вирощування лісу та заліснення зрубів, забезпечити біологічну стійкість майбутнім насадженням та запобігти ерозії ґрунту. Також вивчення закономірностей процесів відновлення лісу на згарищах є необхідним для розробки комплексу заходів, що сприятимуть забезпеченню стійкого природного поновлення та створенню благонадійних лісових культур.

Успіх відновлення популяцій сосни звичайної природним шляхом на суцільних згарищах залежить насамперед від ступеня збереженості, насінної продуктивності та розміщення дерев-насіників. [2] Зазвичай вони розташовуються куртинами чи поодинцю [6]. Після пожеж виживають найбільш стійкі до дії вогню особи, а, значить, відбувається природний відбір найсильніших екземплярів, що є дуже важливим при обнасенні згарищ. До того ж, багатьма авторами [1, 2, 4, 5] відмічено значне підвищення рівня плодоношення у дерев, що вижили та адаптувалися до післяпожежних умов. Цей факт є дуже важливим, тому що саме в перші 3 – 5 років після пожежі складають-ся умови сере-

довища, найбільш сприятливі для появи самосіву сосни [5].

Обнасення згарищ відбувається двома шляхами – за рахунок обнасення від периферійних джерел інспермації (стін лісу) і від внутрішніх джерел інспермації, представлених фрагментами материнського деревостану, які збереглися після пожежі [5]. Тому саме в межах зон обнасення внутрішні та периферійні джерела інспермації нами вивчаюся процеси природного відновлення на ділянках «стихійних» згарищ, розташованих на території ДП «Кремінське ЛМГ» в Луганській області та на території ДП «Краснолиманське ЛГ» Донецької області. В результаті досліджень ми прийшли до наступних висновків:

- По-перше поява підросту на згарищах відбувається в межах зон обнасення, тобто біля стін лісу та куртин материнських дерев всередині згарища.
- На сьогоднішній день на даних згарищах спостерігається дві вікових групи підросту, причому підріст молодшої вікової групи виконує функцію доповнення, займаючи місця не зайняті підростом старшої вікової групи. Тобто спостерігається утворення різновікового деревостану, який є більш стійким проти пожеж. Це вказує на доцільність залишати в процесі розробки згарищ на корені дерева, що змогли пережити пожежу та адаптуватись до післяпожежних умов.
- Поява основної частки підросту в кожній з вікових груп припадає на рік з достатньою кількістю опадів у вегетаційний період.
- На згарищах ДП «Краснолиманське ЛГ» також спостерігається тенденція накопичення підросту біля березових «колків». В даному випадку важливу роль грає створення куртинами берез сприятливого мікроклімату та близьке залягання ґрунтових вод.

Література

1. Мелехов И.С. Влияние пожаров на лес. М.: Гослестехиздат, 1948. 122с.
2. Молчанов А.А. География плодonoшения главнейших древесных пород в СССР. М.: Наука, 1967. 102с.
3. Молчанов А.П. Преображенский И.Ф. Леса и лесное хозяйство Архангельской области. М.: Изд-во . АН СССР, 1957. -238 с.
4. Риклефс. Р.Основы общей экологии. Пер. с англ. М.: Мир, 1979. 424с.
5. Санников С.Н. Экология и география естественного возобновления сосны обыкновенной. – М.: Наука, 1992. – 264 с.
6. Санников С.Н., Санникова Н.С. Экология естественного возобновления сосны под пологом леса. – М.: Наука, 1985. – 149 с.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ (СПОСОБИ ЗАХИСТУ ДИКОЇ ПРИРОДИ)

Паламарчук А.М., Міськевич С.В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Тенденція нашого часу така, що ми всі багато розмовляємо, обговорюємо якісь питання, але до діла дуже часто не доходять. Ми всі кажемо: «Ні бездумному вирубуванню дерев!», але в той же час, купуючи меблі, намагаємося придбати меблі з натуральної деревини. Всі кричать: «Ні вбивству диких тварин!», але завжди, купуючи собі речі, ми намагаємося знайти вироби з натуральної шкіри та хутра бажано якогось екзотичного та рідкісного виду.

В наш час існує велика кількість екологічних організацій та навіть політичних партій, таких як «Грінпіс», «Петта», які намагаються рятувати нашу природу, але більшість з них просто – напросто заробляють на цьому гроші. Ці організації захищають довкілля, згідно законів та правил намагаються зупинити